

การประเมินกิจกรรมธนาคารข้าวและธนาคารป๋วย
ในโครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง
ภายใต้การสนับสนุนของ
BAPTIST UNION OF SWEDEN

สินธุ์ สโรบล
ฐานิศ กุลขจวพันธ์
นาธาน ไนลล์

รายงานการวิจัยฉบับที่ 62
ศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ
พ.ศ. 2533

คุณ Johann K. Facchini ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเองจาก Baptist Union of Sweden และ คุณจินดา เจริญกุล ผู้จัดการโครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง ได้มีโอกาสมาพบปะสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านการพัฒนากับคณะทำงานด้านประเมินผลของศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ เมื่อเดือนกันยายน 2532 และมีการกล่าวถึงการดำเนินงานของธนาคารข้าวและธนาคารปุ๋ยในโครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาระยะหนึ่ง และมีความจำเป็นที่ต้องดูความเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การประเมินกิจกรรมของธนาคารข้าวและธนาคารปุ๋ยจึงเกิดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่ต้องการหาข้อมูลและคำตอบในการกำหนดแนวทางเพื่อดำเนินงานของโครงการต่อไป

คณะผู้ประเมินกิจกรรมของศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ ขอยอมรับว่า ไม่เคยมีประสบการณ์หรือคุ้นเคยกับการดำเนินงานของโครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง แม้ว่าคณะผู้ประเมินจะมีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาอื่นๆ มาก่อนก็ตาม อย่างไรก็ตาม ก็ดี คณะผู้ประเมินกิจกรรมธนาคารข้าวและธนาคารปุ๋ยคาดว่า ข้อสรุปของการประเมินกิจกรรมครั้งนี้จะทำให้โครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง ได้รับการพัฒนาทางด้านรูปแบบการดำเนินงาน ตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับชาวบ้าน เพื่อเลี้ยงตนเองได้ดียิ่งขึ้น

การประเมินกิจกรรมธนาคารข้าวและธนาคารปุ๋ยในโครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง ไม่อาจบรรลุความสำเร็จได้ หากปราศจากความช่วยเหลือของคุณ Johann K. Facchini ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง และ คุณจินดา เจริญกุล ผู้จัดการโครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง จากมูลนิธิคริสเตียนบริการ (แบ็บติสต์) ที่ได้อำนวยความสะดวกประเมินกิจกรรมการประสานงานภาคสนามในครั้งนี้อย่างดียิ่ง ซึ่งคณะผู้ประเมินกิจกรรมขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ นอกจากนี้ใคร่ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สนามของโครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเองทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการประเมินกิจกรรมธนาคารข้าวและธนาคารปุ๋ยภาคสนาม และขอขอบคุณเกษตรกรชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง เผ่าลาหู่ เผ่าม้ง ที่ได้กรุณาสละเวลาในการทำงานเพื่อให้ข้อมูล และตอบปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ จนได้รับสารสนเทศที่ดีเป็นอย่างยิ่ง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาของ โครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง.....	1
วัตถุประสงค์ของการติดตามประเมินผลกิจกรรม.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินกิจกรรม.....	5
ระเบียบวิธีการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินกิจกรรม.....	5
บทที่ 2 โครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง	
ข้อมูลหมู่บ้านที่สำคัญของ โครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง.....	8
การดำเนินงานของธนาคารข้าวและธนาคารปุย.....	15
กระบวนการจัดตั้งธนาคารข้าวและธนาคารปุย.....	15
ลักษณะทั่วไปของสมาชิกธนาคารข้าวและธนาคารปุย.....	15
วัตถุประสงค์ของธนาคารข้าวและธนาคารปุย.....	16
ความคิดเห็นเกี่ยวกับธนาคารข้าวและธนาคารปุย.....	16
กฎระเบียบของการดำเนินงานและการบริหารธนาคารข้าวและธนาคารปุย.....	17
ระบบทะเบียนและบัญชีของธนาคารข้าวและธนาคารปุย.....	23
ปัจจัยเป็นความสำเร็จและความล้มเหลวของธนาคารข้าวและธนาคารปุย.....	24
บทที่ 3 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	25
ภาคผนวก	
บันทึกข้อสังเกตกิจกรรมธนาคารข้าวและธนาคารปุยของ โครงการ พัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเอง.....	31
ธนาคารข้าว.....	34
1. บ้านเจดีย์ไค้ะ ตำบลแม่กุ อำเภอพนพระ จังหวัดตาก	
2. บ้านแม่ยวมน้อย ตำบลแม่ยวมน้อย อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	
3. บ้านนาเกลือทอย ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ธนาคารป๋วย.....	41
4. บ้านสันป่าไร่เหนือ ตำบลแม่จะเรอ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก	
5. บ้านห้วยมะม่วง ตำบลแม่ยาว อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่	
6. บ้านวังดิน ตำบลแม่ยาว อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่	
7. บ้านแม่ปิง ตำบลแม่ฮี้ อำเภอป่าเย็บ จังหวัดเชียงใหม่	
8. บ้านแม่ขุนล่าง ตำบลหัวเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	
บรรณานุกรม.....	50